

ESKOLAKO AGENDA 21

4. alean

AGENDA 21 ESCOLAR

4º ejemplar

ENKARTERRI- EZKERRALDEA

Tema de trabajo
2008-200ko lan gaia

Agua / Ura

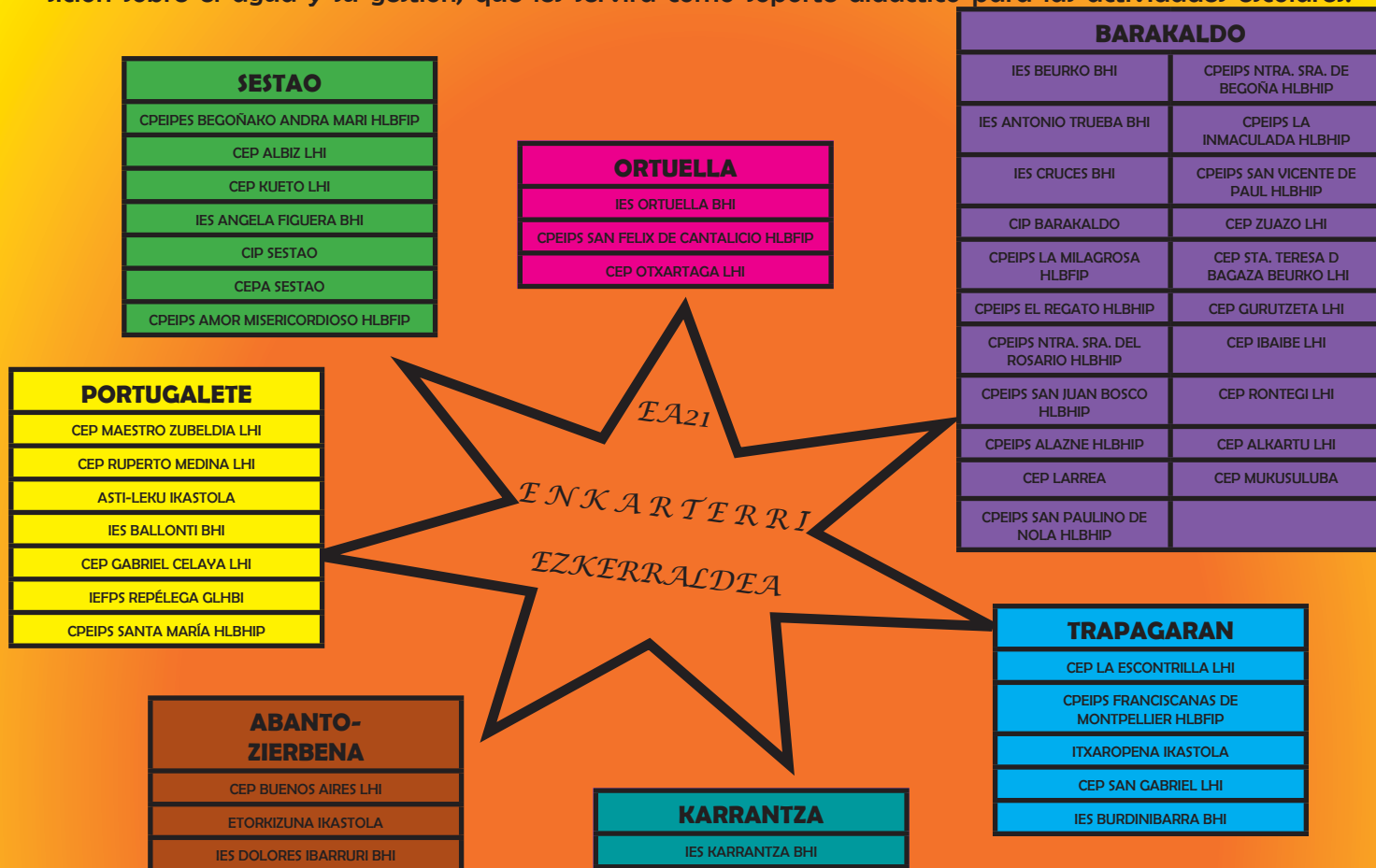

Har ezazu parte eskola eta herria hobetzeko!

!Participa para mejorar tu escuela y tu municipio!

Como cada curso, los centros educativos de Abanto-Zierbena, Barakaldo, Ortuella, Portugalete, Sestao, Valle de Carranza y Valle de Trápaga ya han dado este curso 2008-2009 los primeros pasos para seguir con el proyecto de Agenda 21 Escolar que comenzaron hace ya cuatro años. Este curso, se centrarán en el análisis del agua, desde que se precipita en forma de lluvia hasta que vuelve al río. El objetivo de este proyecto en la comunidad educativa es aprender a valorar y hacer un uso responsable del agua. Este curso, los centros podrán contar con un recurso nuevo que es una exposición sobre el agua y su gestión, que les servirá como soporte didáctico para las actividades escolares.

ÍNDICE

<i>Eskolako Agenda 21eko eguna Alazne ikastetxean. BARAKALDO</i>	1
<i>Udal baliabideak, Beurko Institutuan berrerrabiliz. BARAKALDO</i>	2
<i>A21E del IES Cruces: sensibilizando con "El sueño del agua" en trilingüe. BARAKALDO</i>	3-4
<i>Urarekin lanean eta jolasten Santa Teresa/Bagatza eskolan. BARAKALDO</i>	5
<i>Karrantza Haranako ikasleek urari buruzko hitzaldian parte hartu zuten. KARRANTZA</i>	6
<i>Acto de Bienvenida a los centros del municipio participantes en A21E. ABANTO-ZIERBENA</i>	7
<i>"Dolores Ibaruri BHIko ikasle batek idatzitako ipuina." ABANTO-ZIERBENA</i>	8
<i>Begoñako Andramari Ikastetxeak ospatutako EA21aren eguna. SESTAO</i>	9
<i>EA21 eguna San Felixen. ORTUELLA</i>	10
<i>San Felix de Cantalicio: Urdaibai Biosferaren erresebera bisita. ORTUELLA</i>	11
<i>Trapagarango Burdinibarra BHI. TRAPAGARAN</i>	12
<i>Parque de Valderejo-Salinas de Añana (Franciscanas de Montpellier). TRAPAGARAN</i>	13
<i>Gabriel Celaya Lehen Hezkuntzako ikastetxea. PORTUGALETE</i>	14
<i>Erakusketa Mikologikoa Asti Leku Ikastolan. PORTUGALETE</i>	15

Los artículos incluidos en este boletín han sido remitidos por los propios centros escolares y/o preparados por la consultora Ortzadar S.L., contratada para el apoyo técnico de la A21E.

ESKOLAKO AGENDA 21EKO EGUNA ALAZNE IKASTETXEAN

Urriaren 2an, Alazne ikastetxean Agenda 21eko eguna ospatu genuen garapen iraunkorra eta Agenda 21 bultzatzeko helburuekin, eskolako komunitate osoan, hondakinen trataera egokiaren hausnarketa bultzatuz.

Lan eremua, Haur eta Lehen Hezkuntza izan ziren, EA21eko talde sustatzailaren antolakuntzarekin, eta gela bakoitzeko irakaslekin laguntzaz.

En Ed. Infantil, se proyectó un documental sobre el uso del agua. En los niveles de 1º, 2º y 3º de Ed. Primaria, se realizaron murales con el dibujo de un tronco de un árbol en los que los alumn@s habían escrito algún eslogan relacionado con el reciclaje.

En los niveles de 4º, 5º y 6º de Ed. Primaria, los alumn@s recibieron la visita del autobús de la Agenda21, patrocinado por la Consejería de Medio Ambiente. Visionaron un documental relacionado sobre cómo reciclar en casa, con el uso adecuado de los diferentes contenedores existentes. Por último, mediante juegos de ordenador, trabajaron de forma práctica la recogida selectiva de los desechos más comunes y en diferentes ámbitos (en casa, en el parque, en la calle, ...)

Udal baliabideak, Beurko Institutuan berrerabiliz

Zenbait ekintzetan, Udalak erabilitako ingurumenari buruzko panel informatiboak, gehienetan biltegi batean betirako geratzen dira.

Beurko Institutuko EA 21en koordinatzaileak egoera honetaz konturatu ginenean, udal teknikariei panelak eskatzea bururatu zitzaigun, gure ikasketxean erakusketak antolatzeko. Hau dela eta, teknikariek lehen bait lehen harremanetan jarri ginen, eta haiengandik baietza lortu bezain laster, gure ideia aurrera eramán genuen.

Bi eraikuntza ditugunez eta bi panel mota bidali dizkigutenez, bi erakusketaaldi berean antolatu ditugu. Hiru asteko epea betetzean, erakusketak trukatu ditugu.

AGENDA 21 ESCOLAR DEL IES CRUCES:

Sensibilizando con “El Sueño del Agua” en trilingüe

Este año para llevar a cabo la fase de sensibilización hemos utilizado el DVD “El Sueño del Agua” que nos presentaron los responsables de la Expo de Zaragoza. Todos los alumnos/as del Instituto han visto el documental “Lavar el Agua” Benim (Africa) y “ Las Leyes de la Naturaleza” (Holanda).

Han trabajado un cuestionario sobre el problema ambiental que aparecía en cada caso y sus repercusiones socioeconómicas. Los grupos de ESO y 1º Bachillerato lo han visto en euskera y/o castellano y los de 2º de Bachillerato en Inglés.

La experiencia ha tenido mucha aceptación y varios grupos han solicitado verlo entero. También varios profesores lo van a poner entero en sus materias. Os lo prestan en la Ingurugela en Inglés y Francés.

¡Animaos a utilizarlo!
Erabiltzera anima zaitezte!

A continuación, se recoge el siguiente cuestionario que se utilizó en el IES Cruces para trabajar el documental "El sueño del agua".

ESKOLAKO AGENDA 21 EN AURKEZPENA 2008-2009 IKASTURTEA "Uraren ametsa"

"Ura garbitzen" Benín (Afrika) (14 min.)

1. Zein da uraren inguruko arazoa bai Benínen bai Afrikan orokorrean?

Kutsadura kimikoa eta biologikoa, pestizideengatik (DDT), hondakin urengatik, merkurioa, e.a.

2. Zein ondorio sozioekonomiko du uraren kutsadura horrek?

Osasun arazoak (Gaixotasunak)

Arazo ekonomikoak (Arrantzatik ezin dira bizi)

Arazo sozialak (Egunero ur bila joan behar dute)

3. Zelan ekin zitekeen arazo hori?

Uraren kudeaketa egoki batean

4. Ondorioa:

Ingurune arazoa, arazo ekonomiko eta arazo soziala bilakatu da. Ura ez da erraz garbitzen.

5. Bi dokumentaletan objektu bat agertu da. Nola interpretatzen duzu egileak bi herri horietan kokatzeko izan duen inentzioa?

Botila berdea. Ingurugiroaren eta uraren arazoak herri aberatsetan zein pobreetan agertzen dira. Arazoa globala dugu; planetaren zonalde batean egindako ekintzek ondorio zuzenak zein zeharkakoak izaten dituzte planeta osoan.

Urarekin lanean eta jolasten, Santa Teresa/Bagatza Eskolan

Kaixo lagunok:

Guk, Sta Teresa/Bagatza ikasleok, kultur astearen barruan, esperimentu batzuk prestatu ditugu urarekin lantzeko.

Goizgoizetik eskolakopation prestatu ditugu mahaiak eta beharrezko materialak ekintzak aurrera eramateko. Eskolako irakasle guztiek zein ikasleek parte hartu dute esperientzia honetan.

Egun atsegina pasatu dugu guztiok elkarrekin, nagusiek txokoetan txiki haaien laguntza ematen.

Aníma zaítezte honelako ekintza antolatzen zuen ikastetxeetan!

KARRANTZA HARANAKO IKASTETXEEN IKASLEEK URARI BURUZKO HITZALDIAN PARTE HARTZEN DUTE.

Etxeetako ur kontsumoa gero eta handiagoa da (ur kontsumo guztiaren %25a gaur egun), prezipitazioak irregularrak dira eta eskualde asko basamortu buhurtzen ari dira, planetako kliman gertatzen ari den aldaketaren ondorioz. Horregatik, behar-beharrezkoa da ura erabiltzeko ohiturak aldatzea eta baliabide hori eraginkortasun handiagoz erabiltzea.

Hori dela eta, Enkarterrialdek eta Karrantzako Udalak uraren aurrezpenari buruzko hitzaldi antolatu zuten. Hauek Kontxa Eskolan egin zituzten urriarren 10ean eta 125 ikasle inguruk parte hartu zuten.

Hitzaldian, gaiaren aspektu ezberdinak kontuan hartu ziren, baina batez ere banaketa desorekatua eta uraren kudeaketa desegokia aztertu ziren. Helburua, mugatua den baliabide honen erabileraren egokia egitearen beharra, ikasleei jakinaraztea izan zen. Ura aurrezteko aholkuak entzun eta gero, ikasleekin aktibitate bat egin zen, haiek ura, era egokian kontsumitzen duten ala ez jakiteko.

Amaitzeko, Udalak dohainik emandako perlizadoreak banatu ziren ikasleen artean.

“El pasado 28 de octubre se celebró en Abanto-Zierbena un Acto de Bienvenida a los centros del municipio participantes en A21E”

Como cada curso escolar, desde que en 2006 comenazasen los centros de Abanto-Zierbena a trabajar a favor de la sostenibilidad mediante el programa Agenda 21 Escolar, el Ayuntamiento celebra el comienzo de curso invitando al Comité Ambiental de cada centro a un Acto de Bienvenida.

En este acto tanto el Alcalde del municipio, Manu Tejada, como la concejala de medio ambiente, Elena Setién, dieron la bienvenida y agradecieron el trabajo que realizan los tres centros participantes en el programa de Agenda 21 Escolar, CEP Buenos Aires, Etorkizuna Ikastola e IES Dolores Ibarruri

Los centros escolares asistentes fueron representados por los profesores y profesoras responsables de la coordinación del programa en el centro y por los alumnos y alumnas que participan en el Comité Ambiental, órgano de participación de la comunidad educativa en la Agenda 21 escolar

Además de dar la bienvenida a los centros, Goiatz Iturbe, técnica municipal de medio ambiente, realizó un repaso a las propuestas expuestas por los centros el curso anterior y les proporcionó material didáctico relacionado con el tema de trabajo de este curso escolar, el Agua.

“DOLORES IBARRURI BHIko IKASLE BATEK TAMESIS IBAIARI BURUZ IDATZITAKO IPUINA”

Bazen behin, Londresen, Tamesis izeneko ibai bat. Ibaia oso famatua zen arrain eta animaliak bitxi eta ikusgarriak bizi zirelako, baina hori ez zen horrelakoa izan beti.

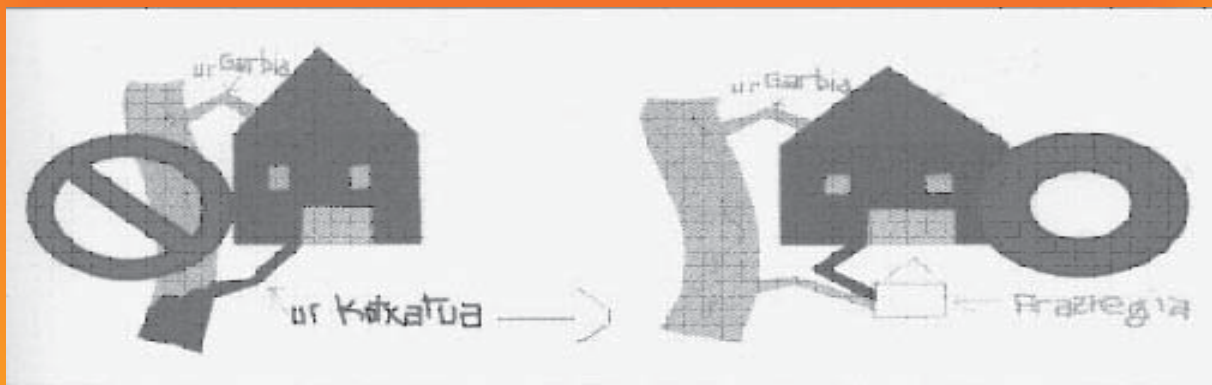
Apurka apurka Londreseko biztanleria gora egin zuen eta enpresa eta lantegi asko egin zituzten. Lantegi horiek ura behar zuten lan egiteko eta Tamesis ondoan eraiki zituzten. Garai hartan jendea ez zen naturaz eta beste hainbat gauzaz ere kezkatzen, bakarrik diruaz eta aberastasunaz, beraz, lantegi haietako zikinkeriak eta abar ibaira botatzen zituzten bere urak beltzak jartzen.

Bertan bizi ziren animalia guzti-guztiak hil ziren edo ihesi joan ziren. Urteak eta urteak pasa eta gero jendea konturatzen hasi zen bere herria oso zikin, nazkagarri eta hiltzorian zegoela. Orduan, kezaka joan ziren alkatearengana eta esan zioten herri kakanahaste galanta zela eta ibaia garbitu behar zela.

Alkateak ahaleginak egin zituen zikinkeria garbitzeko, baina ezin izan zuen, egunez garbitzen zutena, behin eta berriz, gaua iristean zikintzen baitzen. Orduan heldu zitzaien albistea os gustokoa izan zuten:

“PABLO PABLITO ASMATZAILEAK ARAZTEGIA ASMATU EGIN DU. (Nor den ez dakigu, baina bere asmakuntza ibaietako kutsadura berehala garbituko du)”
Orduan, herritar guztiek diru pixka bat eman zioten udalari araztegia ordaintzeko eta makina hori eorisi zuten.

Beraien ideia zen:

Eta horrela Tamesis ibaira arrain eta animalia zoragarria haiek han bizitzera bueltatu ziren eta danak pozik bizi izan ziren.

Londresen egindakoa, hainbat herri eta hiritan egin zuten eta, harrez geroztik, animaliek zein ibaiek betiko irribarre polita berriz erakutsi zuten.

AINHIZE FRANCISCO PIMENTEL
DBH-KO 1.MAILA

IES DOLORES IBARRURI BHI

BEGOÑAKO ANDRAMARI IKASTETXEAK

OSPATUTAKO AGENDA 21aren EGUNA

Pasaden Azaroaren 3an, Sestaoko Begoñako Andramari ikastetxeak Eskolako Agenda 21aren eguna ospatu zuen.

Ikasturte berriarekin, iraunkortasunerako bideari ekin diote ikasleek, pasaden urtean egin zuten lanari helduz eta honekin jarraituz. Prosezuari berriro hasiera emanaz, egun berezia izan zuten Sestaon, hainbat antolatutako ekintza aurrera eramanez:

1.- Ikastetxe guztiak garapen iraunkorra eta Eskolako Agenda 21aren inguruan gogoeta eta eztabaida egin zuen.

2.- Ingurumenaz arduratuko diren boluntarioak edo delegatuak izendatu zituzten, gero horien artean ingurumen-batzordeko kideak izendatzeko asmoz.

3.- Gelako hitzarmena sinatu zuten, ikastetxeko eta herriko kudeaketa iraunkorraren aldeko egingo duten lanaren konpromisoa alegia.

“JOLAS-ORDUAN: GOSARI BERDEA”

Planeta sagarra bailitzan jaten, metafora paregabea geure baliabide naturalekiko dugun jokaera moduarentzat. Munduarekin ozkadaz ozkada akabatzen ari gara, fruitarekin egiten dugun moduan.

Bestalde, elika ohitura osasuntsua sustatzeko aukera paregabea dugu, fruta eta barazki kontsumoa bultzatuz, eta jatorri industrialeko elikagaien aurkako gomendioak eginez.

EA21 EGUNA SAN FELIXEN

Urriaren 28an, Ortuellako ikasleekin EA21eko eguna ospatu genuen. Eguna bai San Felixen, bai Otxartagan eta bai IESen ospatu egin zen. San Felixen HHko 3 urteko txikitxuetatik hasita eta DBH 4.mailakoetara bitartean hormirudi polit bat osatu egin dugu ikastetxeko patioaren arkupean, euria egun osoan izan genuen eta, urari omenaldia egiteko. Ikasle bakoitzak bere izena duen tantatxo bat itsatsi du hormirudi horretan, EA21arekiko bere konpromezua adieraziz. Bestalde, maila bakoitzera egokituriko eta urarekin zerikusia duten bideoak ikusi dituzte gela guztiek.

El día 28 de octubre celebramos en el colegio San Felix el día de la Agenda 21 Escolar, también lo hicieron en otros dos centros escolares del municipio, Otxartaga e IES. Haciendo honor al agua, la lluvia no cesó en todo el día, pero ello no fue impedimento para que el alumnado (desde tres años hasta cuarto de secundaria) participara en la composición de un bonito mural, expuesto en el patio del colegio. Para acompañar dicha actividad, el alumnado tuvo la oportunidad de ver videos sobre el agua, adaptados a los respectivos niveles.

Eskerrik asko guztien partehartzeagatik eta bereziki ikasle laguntzaileei!!

Eskerrik asko a tod@s por vuestra participación, en especial al alumnado de la eazi.

SAN FÉLIX DE CANTALICIO: URDAIBAI BIOSFERAREN ERRESERBARA BISITA.

**Pasaden ostiralean
Urriaren 24an LH 5. eta 6.
maietako neska- mutilak
eta dagozkien tutoreak
Urdaibai , Biosfera
erreserba, ikustera
joan ginen. Sukarrietan
bazkaldu ondoren
Gernikara abiatu ginen
Batzaretxea eta zuhaitza
ikusteko asmotan.**

**El pasado viernes , el
alumnado de 5° y 6° de
EP junto con sus tutoras
realizaron un recorrido
por la reserva de Urdaibai.
Al mediodía comimos en
Sukarrieta y a continuación
nos dirigimos a Gernika para
visitar el roble y la Casa de
Juntas.**

TRAPAGARANGO BURDINIBARRA BHI

Kaixo:

Institutuan hasi gara Agenda 21aren Antolakuntzarekin. Horretarako, lehendabizi, ikasle guztiei eman genien bilera baterako gonbidapena azaltzeko zer den Agenda 21 berriei eta, bide batez, haien laguntza eskatzeko. Handik irten ziren berrogei ikasle inguru eta haiekin prestatu ditugu gure 2008-9ko Patruila Berdeak, txoko berdeetarako eta Diagnostikorako. Behin hura antolatuta, Ingurumen Batzorde kideak bilatu genituen, iazko batzuk eta berriak. Irakasleen artean gure koordinatzaile berria sartuko da eta ikasle guztiak berriak ere izango dira, joan den ikasturtekoak Batxilergoan daudenez ezin dira saltsa guztietan sarturik egon, nahiz eta haien laguntzarekin beti kontatu ahal izan. Gurasoen artean, batek jarraitzen du eta bagaude gurasoen bileren zain guraso berriei azaltzeko eta haien partaidetza proposatzeko. Ez irakasleen artean, ez dago, beti bezala, inolako arazorik, haiek beti daude laguntzeko prest.

Joan den ikasturtearen bukaeran, Batzordean erabaki genuen garrantzi handiagoa ematea paperaren gastuari, horretarako, hasi bezain pronto, irakasleei, emailen bidez, azaldu genien nola murriztu inprimatzean paperaren erabilera eta irakasleei gogorarazi genien iaz egiten genuena, hots, ostiralero papera jaitsi eta kontrolatu guztion artean, ez bakarrik boluntarioen artean.

Honekin, uste dugu, bagaudela prest dena martxan jartzeko, soilik falta zaigu sentsibilisazioarekin hastea. Ortuellako bileran esan genuenez, urriko egun batean, ospatuko dugu Agendaren eguna; guztiok berdez edota lazu berdearekin eta txoko berdeak aipatzen hasiko gara.

Hurrengo boletinean ikusiko dugu nola irten den dena.

IKUSI ARTE

Lehen urratsak eman genituen joan den ikasturtean, bazaude jarraitzeko eta hobetzeko PREST?

Ez dugu gauza handirik eskatuko, EZ; nahikoa da jarraitzea eta aleginak egitea, honela, pixkanaka-pixkanaka, nabarituko da.

ZER EGINGO DUGU GUZTIOK?

- **HONDAKINAK** sailkatu eta bota dagokien lekura:
 - Hondakin organikoa: paperontzi beltzera.
 - Plastikoa eta lataak: paperontzi horira.
 - Ez bererabiltzeko papera: paperontzi urdinera.
 - Bererabiltzeko papera: kartoizko paperontzira.
- **PAPERA:**
 - ikasgela bakoitzean, txoko berdeko orri batean, idatziko duzue ikasle bakoitzari ikasgelaz arduratzeko dagokion astea. Hori ez da boluntarioen ardurara, hori **GUZTION** ardurara da; zuena ikasgelan, geurea mintegietan.
 - Ikasle arduradunak kontuan hartuko du nola dagoen ikasgela, nola dauden paperontziak, eta, batez ere, ostiralean, **atsedenaldiko txirrinak jo bezain pronto**, paperontzi urdina hartu eta eramango du areto nagusiaren ondoko gelara, papera botatzeko. Behin atsedenaldia bukatuta, berriro paperontzia igoko du.

MESEDEZ, HARTU KONPROMISUA datorren astean, urriaren 10ean, **HASTEKO:**

ESKERRIK ASKO.

PARQUE DE VALDEREJO - SALINAS DE AÑANA (FRANCISCANAS DE MONTPELLIER)

El jueves pasado realizamos una de las actividades que tenemos contempladas dentro del plan de EA21. La visita al PARQUE DE VALDEREJO. En ella tuvimos la ocasión de aprender, y algunos de recordar como era el ecosistema de bosque. Como no es lo mismo unas coníferas (pinos) que un hayedo. Ni por la apariencia del bosque ni por lo que aportaban a los animales del mismo. Así, vimos como entre los pinos autóctonos había mucha vegetación y muy

diversa; mientras que en el hayedo no había mas que unas pocas plantas que tenían que darse prisa para crecer cuando las hayas no tenían hojas y dejaban pasar la luz. Y vaya si había hojas, una alfombra de hojas secas gordísima llena de setas, musgos y iagua! Así que nos pegamos una caída hasta las rodillas. Animales vimos pocos. Todavía no estamos acostumbrados a andar en silencio por el bosque y ellos no están acostumbrados a nosotros; así que mala combinación. Algunos si que oímos aves, vimos heces y hasta huellas de animales, ya fueran de sus patas o de sus hocicañas. Pero si duda lo mejor fue la competición interna que teníamos por ser el primero en observar un buitro con el catalejo.

¡Lo que hace el agua! Las dos cornisas de montañas iantes eran solo una! Y todo ello hecho por el río Purón. Que por cierto, a mi me pareció muy pequeño. ¿Será que antes era más grande?

Bueno, el caso es que para cuando nos dimos cuenta ya había que volver. Eso si todavía no dio tiempo a ver una cosa asombrosa...
LAS SALINAS DE AÑANA Un sitio donde extraen sal de un manantial de agua a 21° C. Me lo explicaron pero me sigue sin quedar claro ¿hay alguien que lo entienda?

GABRIEL CELAYA LEHEN HEZKUNTZAKO IKASTETXEA

Kaixo lagunak 5 eta 4 urteko neska mutilak gara. Ikasturte honetan agenda 21ko hainbat ekintzetan parte hartu eta hartuko dugu. Aurten agenda 21ko gai nagusia ura izango denez arrainak bezala mugituko gara horretarako abesti hau erakusten dizuegu:

Ura

Oin bat busti pixka bat
Uretan plisti-plasta
Bestea beste apur bat
Uretan plisti-plasta
Eskuak, besoak eta gorputz osoa
Uretan plisti-plasta
Salto egin gora, buruz behera
noa Uretan plisti-plasta

Ura, ura, ura, ura
Ura, ura, u rra, rra!

Igeri aurreka
Uretan plisti-plasta
Igeri atzeraka
Uretan plisti-plasta
Besoak batera igelen
antzera
Uretan plisti-plasta

Arnasa hartuta, urpean sartuta
Uretan plisti-plasta
Ura, ura, ura, ura
Ura, ura, u rra, rra!

Takolo, Pirritx eta Porrotx.

Hemen gure argazki batzuk eta urari buruz egindako lanak ikus ditzakezue ura oso beharrezkoa dela pentsatzen dugulako .Nola egon behar diren gure ibaiak eta gure itsasoa erakusten dizuegu. Esan behar diguzu zenbat igela eta arrainak dauden; ezetz asmatu. Zergatik den arriskutsua medusa bat ukitzea?

